

ISPLATA DOBITKA (DIVIDENDE) S POVRA TNIM ULAGANJIMA U DRUŠTVO

Problem kod isplate dobitka nastaje zbog nedostatka gotovine na transakcijskom računu. Može li se isplata obaviti obračunski, bez novčanog toka a da se postignu ciljevi veće slobode kod naknadne novčane isplate, pa i zbog eventualnog poreza na dohodak od kapitala koji bi se mogao plaćati kad se isplaćuje dobitak (dividenda). Smisao ove odluke proizlazi iz nužnosti što društvo ne može to obaviti gotovinski nego obračunski. Radnje koje prethode svakoj isplati jesu (u d.o.o.):

1. Skupština društva koju čine svi članovi društva (vlasnici poslovnih udjela) donosi **odluku o utvrđivanju financijskih izvješća** (sada za 2011.) u kojoj se, između ostalog, određuje koliko dobitka (gubitka) pripada pojedinom članu društva. Ako je društvo iskazivalo poslovne gubitke u prethodnim razdobljima, ostvareni dobitak mora se na skupštini odrediti za namjenu pokrića gubitka. Dobitci koji pripadnu pojedinom članu društva knjiže se na analitički račun pojedinog člana društva u okviru sintetičkog računa 950 – *Dobitak poslovne godine*. Ako je skupštinskom odlukom određeno da se dobitci zadržavaju (u pravilu su to dobiti iz 2010. i prijašnjih godina), evidentirani su u okviru računa 940 – *Zadržani dobitak*. Dakle, skupštinskom odlukom je definirano pravo člana društva na svotu njemu pripadajućeg dobitka. Navedeno je u skladu s člankom 441. Zakona o trgovačkim društvima (Nar. nov., br. 111/93. - 152/11. - proć. tekst)

2. Druga odluka koju donosi pojedini član društva jest **odluka o isplati dobitka** koji mu je pripao na temelju skupštinske odluke kako smo naveli pod t. 1. Članovi društva „*sve dok društvo postoji oni imaju pravo tražiti da im se isplati godišnja dobit i zadržana dobit iz ranijih godina umanjeno za gubitke iz ranijih godina...*“. Prema takvoj odluci računovodstvo treba provesti preknjižavanje dobitka s pozicije kapitala prijenosom na konto (račun) obveze, knjiženjem na teret računa 940 ili 950 a u korist računa 201 – *Obveze s osnove udjela u dobitku*.

Sljedeći korak jest sama isplata dobitka pojedinom članu društva. U smislu računovodstvenih i obvezno-pravnih propisa isplata se može obaviti i **obračunski**, tj. uporabom dobitka za namjene koje odredi sam član društva. To može biti u svrhu vraćanja zajma kojeg je od društva dobio, za pokriće privatnih troškova člana društva za koje je društvo otvorilo potraživanje prema članu društva, za pokriće ranije predujmljenog dobitka (u 2011.) i sl. Izjednačeno s isplatom dobitka jest i uporaba dobitka za svrhu davanja zajma društvu ili pak unošenje u pričuve kapitala kao plaćanje dodatnih činidbi.

3. Unošenje dodatnih plaćanja u kapitalne pričuve društva temeljem članka 391. i 406.a. Zakona o trgovačkim društvima. Društvenim se ugovorom članovi društva mogu obvezati na „... dodatne uplate novca ili ispunjenja drugih činidbi koje imaju imovinsku vrijednost. Time se ne povećava temeljni kapital društva“, nego se unose u pričuve kapitala, račun 912 – *Kapitalne pričuve iz uplata dodatnih činidbi*. Primjer odluke o unošenju dodatnih plaćanja u pričuve društva može biti ovakav:

O D L U K A

o dodatnom plaćanju u kapitalne pričuve društva „ABC“ d.o.o.

A. Član društva Luka Ivić ostvario je u ovom društvu u razdoblju 2005. do 2011. dobitke koji su ostali neisplaćeni u svoti od 174.000,00 kn, a za koje je donesena odluka o isplati dobitka ovom članu dana 16. siječnja 2012.

B. U cilju sprječavanja prezaduženosti društva koja bi nastala isplatom dobitka, član društva ovom odlukom određuje da se sredstva namijenjena za isplatu dobitka koja su iskazana na računu obveze prema članu društva (račun 2010 – Obveze s osnove udjela u dobitku članu L. I.) uporabe za uplatu dodatnih činidbi u okviru pričuva kapitala svoti od 174.000,00 kn.

C. Ova uplata će se obaviti obračunski a računovodstvo društva će je provesti pod 17. siječnja 2012.

U 17. I. 2012.

Luka Ivić

.....
(potpis)

O ovoj uporabi – isplati dobitka društvo će izvijestiti Poreznu upravu do 15. veljače 2012. na tiskanici DU – Izvješće o isplaćenim dividendama i udjelima u dobitku u mjesecu siječnju 2012.

4. Ciljevi sprečavanja insolventnosti koja bi mogla nastati isplatom dobitka mogu se ostvariti uplatom – **davanjem zajma** od strane člana društva. Za tu svrhu može se uporabiti dobitak člana koji mu pripada prema odlukama koje smo prethodno objasnili. Zajam se daje uz sklapanje pisanog ugovora sukladno članku 499. do 508. Zakona o obveznim odnosima (Nar. nov., br. 35/05., 41/08. i 125/11. – čl. 174.).

Obvezni sastojak ugovora o zajmu jesu zajmodavac i zajmoprimac, svota zajma, kamate, rok vraćanja i eventualna osiguranja plaćanja. U primjeru bi to moglo izgledati ovako:

„Luka Ivić“ iz Bjelovara, Dubrovačka 43 (OIB:) kao zajmodavac
i
„ABC“ d.o.o. iz Bjelovara, Vukovarska 23 (OIB:) zastupano po
direktoru Stipi Bošnjaku (kao zajmoprimac) sklopili su 29. veljače 2012. ovaj

UGOVOR O ZAJMU

Članak 1.

Zajmodavac daje zajam u svoti od 250.000,00 kn a zajmoprimac uzima zajam od zajmodavca s rokom vraćanja od dvije godine.

Zajmodavac kao član društva „ABC“ d.o.o. je ostvario udio u dobitku 2011. godine (ili ranije) u svoti od 250.000,00 kn te je istu tražbinu uporabio u trenutku sklapanja ovog ugovora kao zajam kojega odobrava zajmoprimcu.

Zajmoprimac će temeljem ovog Ugovora provesti u knjigovodstvu razduženje obveze s osnove obveze za udio u dobitku u svoti 250.000,00 kn te istu svotu prenijeti na račun obveze za primljeni zajam.

Članak 2.

Zajmodavac i zajmoprimac ugovaraju beskamatni zajam.

Članak 3.

Zajmoprimac će zajam vratiti u novcu jednokratnom isplatom (ili obročno po zahtjevu zajmodavca) po proteku roka iz članka 1. ovog Ugovora.

Alternativa: (Ako nije ugovoren rok povrata)

Zajmoprimac će vratiti zajam u novcu nakon isteka primjerenog roka koji ne može biti kraće od dva mjeseca računajući od zajmodavčeva zahtjeva.

Članak 4.

Zajmoprimac može vratiti zajam i prije roka određenog u članku 1. ovog Ugovora, ali je dužan obavijestiti zajmodavca unaprijed o svojoj namjeri.

Članak 5.

U slučaju spora i tumačenja ovog Ugovora zajmodavac i zajmoprimac će nastojati sporove riješiti sporazumno. Ako to neće biti moguće ugovara se nadležnost Trgovačkog suda u Zagrebu.

Članak 6.

Ovaj ugovor je sastavljen u tri primjerka od kojih dva primjerka pripadaju zajmoprimcu i jedan primjerak zajmodavcu.

Zajmodavac

Za Zajmoprimca „ABC“ d.o.o.

.....
(Luka Ivić, v. r.)

.....
(direktor S. Božnjak, v.r.)

Osim iznesenog obračunskog načina transformacija jedne vrste obveze u drugu vrstu, zajam može član društva dati i preuzimanjem duga koji će podmiriti za društvo a temeljem ugovora o zajmu će zajam društvo vratiti zajmodavcu. Zajam se može u novcu uplatiti i gotovinski, no tada treba voditi brigu o propisima o sprečavanju pranja novca i financiranju terorizma kod ukupne svote primljene uplate (višekratno primljenih uplata) koja ne bi smjela biti iznad 105.000,00 kn. Stoga se preporučuju uplate zajma putem banke.

U primjeru je predviđena beskamratna pozajmica. To smo predložili iz razloga što kamata (kad se isplaćuje, pa i kad bi se zajmodavac odricao prava na isplatu u korist društva) podliježe plaćanju **iznimno visokog poreza na dohodak od kapitala po stopi od 40% + mogući prirez** (čl. 51. st. 2. Zakona o porezu na dohodak).

Prikazane odluke i ugovor o zajmu su knjigovodstvene isprave na temelju kojih ćemo provesti odgovarajuća knjiženja.

PREGLED RADNJI O UPORABI DOBITKA IZ 2011. I RANIJIH RAZDOBLJA

Razvoj poslovanja angažira gotovo sva novčana sredstva u poslovnim aktivnostima poduzetnika (trgovačkog društva, obrtnika dobitaša, zadruga, profitne ustanove).

Isplata dobitka/dividendi je stresna situacija za financijski odjel poduzetnika. Uzimati bankovni kredit samo zato da bismo isplatili dobitak i sl. nije osobito razborita odluka. Obračunsku isplatu dobitka uz istodobno davanje zajma ili ulaganja u kapitalne pričuve možemo obaviti u nekoliko koraka:

1. Skupština društva donosi (na prijedlog uprave) **odluku o utvrđivanju godišnjih financijskih izvještaja** za 2011. (za ranije godine ove odluke su već donesene);
2. Skupština društva odnosi **odluku o uporabi/raspodjeli dobitka** (pokrivanju gubitka) za 2011. (za ranije godine ova odluka postoji);
3. Član društva/dioničar donosi **odluku o isplati dobitka/dividende** koji mu je pripao po skupštinskim odlukama. Koliko će biti svota isplate to se uređuje u pregovorima s ostalim članovima društva/dioničara s obzirom na financijske mogućnosti društva. Bitno je drukčija situacija ako su u postupcima svi članovi identični i ako isplate rezultiraju ponovnim uplatama u kapitalne pričuve ili kao zajam.
4. Član društva donosi **odluku o dodatnom plaćanju u kapitalne pričuve društva** ili
- 4a. Član društva sklapa ugovor o davanju zajma svom društvu.

Knjigovodstveno ćemo to obraditi ovako:

Zadržani dobitak 9400 - za člana L. I. (2010.) <hr style="width: 100%;"/> (1) 200.000,00 200.000,00 S°	Dobitak poslovne godine 9500 - za člana L. I. (2011.) <hr style="width: 100%;"/> (1) 50.000,00 50.000,00 S°
Kapitalne pričuve iz 9120 - dodatnih činidbi člana L. I. <hr style="width: 100%;"/> 250.000,00 (2)	Obveze s osnove udjela 2010 - dobitka za člana L. I. <hr style="width: 100%;"/> (2) 250.000,00 250.000,00 (1) ili (2a) 250.000,00
Obveze za zajam 2145 - člana društva L. I. <hr style="width: 100%;"/> 250.000,00 (2a)	

←

(1) Obveza za isplatu dobitka članu društva L. I. na temelju odluke od 28. II. 2012.
 (2) Uplata dodatnih činidbi člana društva prema odluci
 (2a) Uplata zajma člana društva prema ugovoru člana društva L. I. od 28. II. 2012.

ZAKLJUČNO

Ako član društva računa s isplatama – povratu uplata u kapital ili oblikovanje obveze za zajam u nekom roku koje bi bilo kraće od jedne godine, tada nije primjereno provoditi uplate u korist kapitalnih pričuva. U tom slučaju preporučuje se davanje zajma društvu.

Gubitak boniteta društva zbog veće zaduženosti jer je kapital smanjen ne može se kompenzirati s ničim. Malo poboljšanje bilančne strukture nastaje ako se ugovori zajam člana društva s povratom dužim od jedne godine (dakle dugoročno). Uplata u kapitalne pričuve je s tog motrišta poslovno bolje rješenje.

O provedenoj isplati dobitka potrebno je izvijestiti Poreznu upravu na obrascu **DU – Izvješće o isplaćenim dividendama i udjelima u dobiti u mjesecu veljači godine 2012.**, a kojeg će poduzetnik predati do 15. sljedećeg mjeseca. Ova obveza proizlazi iz Pravilnika o porezu na dohodak – izmjena u Nar. nov., br. 137/11. što je dodatan dokaz o nastalom poslovnom događaju isplate udjela u dobitku fizičkoj osobi (objašnjenje vidjeti u RRiF br. 1/12., str. 189.). Isplate udjela u dobitku pravnim osobama ne podliježu obvezi izvješćivanja Porezne uprave.

Dr. sc. Vlado Brkanić, ovl. rač. i ovl. rev.